

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/64/2017
Identifikačné číslo spisu: 8712209410
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Pepelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8712209410.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyň: 1/Žofia Ferková - FERTEX, Nám. Sv. Egídia 16/37, Poprad, IČO: 30 320 186, 2/Y., bytom I., zast. Mgr. Ivanom Centkom, advokátom so sídlom Popradská 68, Košice proti žalovanému: Slovak Telekom, a. s., so sídlom Bajkalská 28, Bratislava, IČO: 35 763 469, zast. JUDr. Augustínom Tomášom, advokátom so sídlom Floriánska 16, Košice, o zaplatenie 14 798,73,-eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 16Cb/106/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove, č. k. 1Cob/77/2015-164 z 9. marca 2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyne m a j ú voči žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom, č. k. 16Cb/106/2012-115 z 28. apríla 2015 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyniam 1/ a 2/ sumu 14 798,70,-eur s 9,5% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 29 597,47,-eur od 16.07.2011 do 09.02.2012, s 9,00% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 29 597,47,-eur od 16.01.2012 do 23.10.2014, s 8,05% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 4 932,90,-eur od 24.10.2014 do zaplatenia, s 8,75% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 29 597,47,-eur od 16.07.2012 do 23.10.2014, s 8,05% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 4 932,90,-eur od 24.10.2014 do zaplatenia, s 8,75% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 29 597,47,-eur od 16.01.2013 do 23.10.2014, s 8,05% p. a. úrokom z omeškania zo sumy 4 932,90,-eur od 24.10.2014 do zaplatenia. V časti 9,5% p. a. úroku z omeškania zo sumy 14 798,73,-eur od 10.02.2012 do 02.09.2014 súd konanie zastavil. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a o trovách konania si vymienil rozhodnúť do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie uviedol, že medzi žalobkyňou 1/ a nebohým U. a žalovaným bola uzavretá dňa 01.08.2003 Zmluva o nájme nebytových priestorov s dodatkami 1, 2 a 3 (ďalej len „zmluva o nájme“). Rozhodnutím Okresného súdu Poprad, č. k. 16Cb/235/2011-88 zo dňa 14.06.2012 súd určil, že výpoveď žalovaného z nebytových priestorov zo dňa 22.06.2011 medzi Slovak Telekom, a. s., žalobkyňou 1/ a nebohým U. na základe zmluvy o nájme je neplatná,

čo rozsudkom, č. k. 2Cob/63/2012-113 z 30.01.2013 potvrdil aj Krajský súd v Prešove. Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), sp. zn. 3Obdo/25/2013 zo dňa 29.04.2014 bolo dovolanie žalovaného zamietnuté. V prejednávanej veci (vylúčenej uznesením, č. k. 16Cb/106/2012-77 zo dňa 24.04.2012 na samostatné konanie z pôvodného konania, sp. zn. 16Cb/235/2011) sa žalobkyne po zmene žalobného petitu domáhali voči žalovanému zaplata sumy 14 798,70,-eur s príslušenstvom, ako nezaplatenú daň z pridanej hodnoty z nájomného za rok 2012 a I. polrok 2013 (3x DPH vo výške 4 932,90,-eur), spolu vo výške 14 798,70,-eur spolu s príslušným úrokom z omeškania.

3. O odvolaní žalobcu proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom, č. k. 1Cob/77/2015-164 zo dňa 9. marca 2017 tak, že napadnutý rozsudok vo vyhovujúcej časti o povinnosti žalovaného zaplatiť istinu vo výške 14 798,70,-eur potvrdil a vo zvyšku napadnutej vyhovujúcej časti čo do povinnosti žalovaného zaplatiť úroky z omeškania rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a v tejto časti mu vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Odvolací súd uviedol, že predmetom sporu zostal nárok (po zaplatení nájmu za rok 2012 a I. polrok 2013) výlučne na zaplata neuhradenej dane z pridanej hodnoty z tohto nájmu (rok 2012 a I. polrok 2013) žalovaným, ktorý svoju procesnú obranu v spore pred súdom prvej inštancie a v rámci odvolacieho konania postavil na tej skutočnosti, že žalobkyne mu odmietli vystaviť príslušné daňové doklady (faktúry), bez vystavenia ktorých si ani žalovaný ako platiteľ DPH nemôže uplatniť nárok na odpočet DPH. Za rozhodné vo veci považoval, že žalovaný jednostranným právnym úkonom (výpoveďou zo dňa 22.06.2011) neplatne vypovedal zmluvu o nájme s tým, že neuhradil v lehote splatnosti vystavené zálohové faktúry zo dňa 30.06.2011 za nájom obdobia júl - december 2011, t. j. II. polrok 2011, ktorá bola splatná dňa 15.07.2011, keď nájom za mesiace október, november, december roku 2011 vo výške 14 798,73,-eur uhradil až dňa 03.09.2014, t. j. nielen po tom, ako bolo právoplatne rozhodnuté, že nájomný vzťah účastníkov zmluvy trval aj počas tohto obdobia, ale až po tom, ako bol žalovanému doručený rozsudok dovolacieho súdu a aj to s takmer trojmesačným oneskorením po rozhodnutí dovolacieho súdu. V tejto súvislosti odvolací súd dodal, že ten, kto vyvolal určité konanie, sa zásadne nesmie ex post dovolávať väd jednotlivých úkonov, ktoré sám spôsobil. Žalovaný svojou neplatnou výpoveďou nielenže vyvolal osobitné konanie o určenie neplatnosti tejto výpovede, ale navyše neuhradil ani nájomné za obdobie po údajnom skončení nájomného vzťahu, a to ani neodkladne po tom, ako bolo rozhodnuté dovolacím súdom o zamietnutí jeho dovolania.

5. K odvolacím dôvodom krajský súd uviedol, že faktúra je pre platiteľov DPH dôležitý doklad, ktorý deklaruje zdaniteľný obchod, ktorý sa uskutočnil alebo sa mal uskutočniť, celkovú cenu dodaného tovaru alebo služby, základ dane a DPH. Na strane dodávateľa vyhotovenie faktúry predstavuje povinnosť uloženú zákonom, potrebné je však zdôrazniť, že daňová povinnosť dodávateľovi nevzniká na základe vyhotovenia faktúry, ale na základe samotného aktu dodania tovaru alebo služby (tiež na základe zálohovej platby za takéto budúce dodanie), faktúra preukazuje deň, v ktorý k dodaniu došlo (deň vzniku daňovej povinnosti), prípadne kedy došlo k prijatiu zálohy, na základe čoho vznikla daňová povinnosť a cena plnenia, tým aj výšku DPH, ktorú platiteľ - dodávateľ je povinný odvieť. Pre odberateľa a platiteľa DPH je faktúra dokladom, na základe ktorého si uplatňuje právo na odpočítanie DPH. Z uvedeného, podľa názoru odvolacieho súdu, vyplýva, že daňová povinnosť žalobkyní nevznikla na základe vyhotovenia faktúry, v tomto prípade nájomného za obdobie roka 2012 a I. polroka 2013, ale na základe samotného aktu dodania služby (v prejednávanej veci poskytnutia nájmu) žalovanému. Uvedené vyplýva aj z čl. 5 bodu 5.1.1. zmluvy o nájme, vrátane jej dodatkov č. 1, 2, 3, keď nájomné mal uhradiť žalovaný polročne vopred, t. j. dokonca ešte pred poskytnutím zdaniteľného plnenia. Vo všeobecnosti na účely DPH sa faktúrou rozumie doklad, ktorého forma je ľubovoľná, môže to byť aj zmluva, ktorej obsahové náležitosti sú pre jej účastníkov záväzné. Tak tomu bolo aj v prejednávanom prípade, pričom je nepochybné, že predmetná zmluva bola záväzná pre obe zmluvné strany až do 30.06.2013. Zmluva o nájme, vrátane jej dodatkov, podľa odvolacieho súdu predstavuje riadny daňový doklad majúci všetky náležitosti vyžadované zákonom o DPH, na základe ktorej je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyniam nájom za nebytové priestory navýšený o príslušnú DPH. Žalovaný svojím protiprávnym konaním (neplatnou výpoveďou a neuhradením nájomného) zapríčinil, že žalobkyne ako prenajímateľky nemohli

vyhotoviť v zákonnej lehote 15 dní

od vzniku daňovej povinnosti, t. j. od dodania služby (nájomného) faktúru, z dôvodu neplatnej výpovede z nájmu, z ktorej okrem iného (v prípade, ak by nedošlo k jej úhrade) by žalobkyne ako platcovia DPH museli odvieť DPH. Pre zaplatenie nájomného spolu s DPH je preto rozhodujúca samotná zmluva o nájme, a to konkrétne čl. IV. a čl. V., keď zdaniteľné plnenie nastalo v uvedenom období, t. j. od 01.07.2003 do 30.06.2013 a nie až v septembri roku 2014, kedy sa žalovaný domáhal vystavenia účtovného dokladu preukazujúceho poskytnutie zdaniteľného plnenia za obdobie roku 2012 a I. polrok 2013. Pokiaľ teda žalovaný vo svojom odvolaní poukazoval na ustanovenie § 325 Obchodného zákonníka, podľa ktorého sa jedna strana môže domáhať splnenia záväzku druhej strany len v prípade, že tento svoj záväzok splnila alebo je pripravená ho splniť, tak je práve vzhľadom na vyššie uvedené zákonné ustanovenie potrebné poukázať, že žalovaný svoj záväzok zo zmluvy o nájme uhradil riadne a včas nájom vrátane DPH neuhradil, a preto nemôže už po uplynutí zákonnej lehoty na vystavenie účtovného dokladu domáhať sa vystavenia tohto účtovného dokladu - faktúry.

Je nesporné a nenamietal to ani žalovaný, že tento odmietol poslednú vystavenú faktúru za obdobie II. polrok 2011 uhradiť z titulu „ukončenia nájmu“, ku ktorému však v lehote uvádzanej žalovaným vo výpovedi nedošlo, preto táto prekážka nemožnosti vystavenia faktúry v zmysle zmluvy o nájme vznikla na strane žalovaného, ktorý sa tak nemôže dovolávať splnenia tejto povinnosti na žalobkyniach. Nakoľko dôvody uvedené v odvolaní nie sú podľa odvolacieho súdu takého závažného charakteru, aby zmenili správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, jeho zistený skutkový stav a jeho správne právne posúdenie, krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne v tej časti, v ktorej bol rozsudkom žalovaný zaviazaný na zaplatenie istiny vo výške 14 798,70,-eur titulom nezaplatenej DPH z nájomného za rok 2012 a I. polrok 2013. Vo zvyšku napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil pre nepreskúmateľnosť.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dňa 7. júla 2017 dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“), pričom napadol rozsudok v časti, ktorou odvolací súd potvrdil výrok súdu prvej inštancie. V dovolaní namietal, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil a zároveň sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu tým, že právoplatným rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť DPH bez existencie platného a zákonom akceptovaného daňového dokladu, čím priamo odňal žalovanému jeho zákonný nárok na odpočet DPH a tým, že došiel k záveru, že zmluva o nájme je daňovým dokladom, ktorý môže slúžiť na odpočet DPH.

7. Odvolací súd sa mal teda dopustiť nesprávneho právneho posúdenia veci pri nesprávnom aplikovaní ustanovení § 325, § 365 ods. 4, § 370 a § 371 ods. 1 Obchodného zákonníka na povinnosť žalobkýň vystaviť daňový doklad v zmysle zákona č. 222/2004 Z. z. a na povinnosť žalovaného zaplatiť DPH, keď porušenie povinnosti vystaviť daňový doklad v zmysle zákona č. 222/2004 Z. z. nevyhodnotil ako omeškanie veriteľa v zmysle § 370 Obchodného zákonníka a zároveň povinnosť vystaviť daňový doklad nevyhodnotil

ako vzájomný záväzok žalobkýň voči povinnosti žalovaného uhradiť im DPH v zmysle § 325 Obchodného zákonníka. Následkom toho odvolací súd nesprávne posúdil otázku omeškania žalovaného so zaplatením DPH, keďže: a) žalovaný mal v zmysle ustanovení § 371 ods. 1 Obchodného zákonníka právo dožadovať sa vystavenia daňového dokladu; b) v zmysle § 325 Obchodného zákonníka sa žalobkyne nemohli domáhať zaplatenia DPH, keďže nespĺnili svoju povinnosť vystaviť daňový doklad a odmietaním vystavenia daňového dokladu preukázali svoju nepripravenosť a neschopnosť splniť svoju povinnosť; c) v zmysle § 365 ods. 4 žalovaný nemohol byť v omeškaní so svojim záväzkom zaplatiť DPH, keďže žalobkyne boli v omeškaní s povinnosťou vystaviť faktúru. Otázka aplikácie ustanovení § 325, § 365 ods. 4, § 370 a § 371 ods. 1 Obchodného zákonníka na povinnosť veriteľa vystaviť daňový doklad v zmysle zákona č. 222/2004 Z. z. a na povinnosť dlžníka zaplatiť DPH v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu pritom ešte nebola vyriešená. Odvolací súd mal nesprávne aplikovať právnu normu vyjadrenú v ustanovení § 365 ods. 1, 2 a 4, § 370, § 371 ods. 1 a § 325 Obchodného zákonníka, keď dospel k záveru, že splatnosť nájomného a príslušnej DPH za obdobie 01.01.2012 do 30.06.2013 nastala aj bez vystavenia faktúry zo strany žalobkýň a že žalovaný sa dostal do omeškania s uhradením týchto nárokov. Pri správnej aplikácii uvedených noriem mal odvolací súd dospieť k záveru, že splatnosť žalovanej istiny ešte nenastala, resp. že jej zaplatenia nemali žalobkyne právo sa domáhať, nakoľko

žalobkyne nevystavili príslušné faktúry, a preto mal rozhodnutie súdu prvej inštancie zmeniť a v príslušnej časti žalobu zamietnuť. Logickým následkom by bol zároveň záver, že neopodstatnený je aj žalovaný nárok na úroky z omeškania, keďže k omeškaniu nedošlo s úhradou nájomného a príslušnej DPH za obdobie od 01.01.2012

do 30.06.2013. Pritom v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené otázky, ktoré sú rozhodujúce pre vyššie uvedené právne posúdenie, t. j. či: a) môže nastať splatnosť finančného plnenia aj bez vystavenia faktúry zo strany veriteľa v prípade, ak podľa dohody veriteľa a dlžníka bola lehota splatnosti naviazaná na vystavenie faktúry; b) sa môže veriteľ domáhať zaplata finančného plnenia, ak poruší svoju povinnosť podľa zmluvných a právnych predpisov o DPH vystaviť faktúru (daňový doklad). Preto žalovaný navrhuje dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu v príslušnej časti zamietne alebo aby v napadnutom rozsahu zrušil rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

8. K dovolaniu žalovaného sa vyjadrili žalobkyne, ktoré uviedli, že sa stotožňujú s odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu a zdôrazňujú, že pre zaplata nájomného spolu s DPH je rozhodujúca samotná zmluva o nájme spolu s dodatkami. Zdaniteľné plnenie nastalo v období od 01.07.2003 do 30.06.2013 a nie až v septembri 2014, kedy sa žalovaný domáhal vystavenia účtovného dokladu preukazujúceho poskytnutie zdaniteľného plnenia za obdobie

r. 2012 a I. polroku 2013. Žalovaný svoj záväzok zo zmluvy o nájme uhradiť riadne a včas nájomné vrátane DPH neuhradil, a preto sa nemôže už po uplynutí zákonnej lehoty na vystavenie účtovného dokladu domáhať vystavenia takéhoto účtovného dokladu - faktúry. Vzhľadom k uvedenému navrhujú zamietnuť dovolanie žalovaného a priznať im náhradu trov právneho zastúpenia.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (podľa § 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok je potrebné odmietnuť.

10. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) dovolací súd uvádza, že podľa ustanovenia § 428 C. s. p. musí dovolateľ v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

11. Podľa ust. § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

12. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky; a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Právnou úpravou dovolania v C. s. p. sa sleduje nielen náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky (a „zaplnením bielych miest doterajšieho rozhodovania dovolacieho súdu prispieť k vytvoreniu jeho ustálenej rozhodovacej praxe“). Ustanovenie § 421 ods. 1

písm. c/ C. s. p. má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní dovolacích senátov (pozri uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Cdo/216/2017).

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

15. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447

písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

16. Otázka posúdenia či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (k tomu vid' napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

17. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. nezakladá samo tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; určujúcim je až záver (zistenie) dovolacieho súdu, že k tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia žalovaného, že riešením predmetnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

18. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu (pozri uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Cdo/30/2018).

19. Podľa názoru žalovaného sa odvolací súd (v bode 28 napadnutého rozhodnutia) pri posudzovaní predmetu konania odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to konkrétne pri právnom posúdení § 51 ods. 1 písm. a/, § 72 ods. 1 písm. a/, § 74 ods. 1 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej len „zákon o DPH“), keď zmluva o nájme v žiadnom prípade neobsahuje zákonné náležitosti tak, ako sú vymenované v § 74 ods. 1 zákona o DPH. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, a to konkrétne na rozsudok, sp. zn. 5Sžf/15/2011, v ktorom najvyšší súd zastával názor, že „oznámenia o pohľadávkach od konkrétnej obchodnej spoločnosti nespĺňali náležitosti faktúry podľa ust. § 71 zákona o DPH, a preto nie sú splnené podmienky na odpočet v zmysle § 51 ods. 1 písm. a/ zákona o DPH, pretože nepredložil faktúru vyhotovenú podľa § 71 zákona o DPH“. Rovnako poukázal aj na rozsudok najvyššieho súdu, sp. zn. 3Sžf/25/2010, kde sa uvádza, že „samotná materiálna existencia zdaniteľného plnenia bez faktúry so zákonnými náležitosťami nie je postačujúca pre odpočet DPH“.

20. Prípustnosť dovolania v uvedenom zákonom ustanovení nie je viazaná na odklon odvolacieho súdu od akéhokoľvek rozhodnutia najvyššieho súdu, ale len od takého, v ktorom najvyšší súd rozhodoval v postavení dovolacieho súdu. V rozhodnutiach, sp. zn. 5Sžf/15/2011 a 3Sžf/25/2010 rozhodoval senát

správneho kolégia najvyššieho súdu ako odvolací súd, preto by ani prípadný odklon krajského súdu od predmetného rozhodnutia najvyššieho súdu, ako súdu odvolacieho, nezakladal prípustnosť podaného dovolania. Zároveň je potrebné dodať,

že už samotná argumentácia vyabstrahovaná dovolateľom z uvedených rozhodnutí je postavená na právnom posúdení náležitostí faktúry, a to vo vzťahu k odpočtu DPH. Predmetom sporu a dovolacieho konania však nie je otázka (ne)možnosti odpočtu DPH žalovaným a prípadné odňatie nároku na odpočet DPH žalovanému napadnutým rozhodnutím, ale samotný nárok

na zaplatenie DPH. Preto aj v prípade, že by dovolací súd pristúpil k posudzovaniu prípadného odklonu, nemohol by skonštatovať, že skutkový a právny rámec oboch prípadov je totožný v dostatočnej miere na to, aby na daný prípad bolo možné aplikovať právne závery vyjadrené v uvedených rozhodnutiach.

22. Dovolací súd preto konštatuje, že je neopodstatnená argumentácia žalovaného, podľa ktorej sa odvolací súd riešením právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej predmetnými rozhodnutiami. Dovolenie v časti, v ktorej sa namieta predmetný odklon, je v dôsledku toho neprípustné v zmysle § 447 písm. c/ C. s. p.

23. Žalobca zároveň v rozhodovanej veci vyvodzoval prípustnosť dovolania aj v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., keď súd mal nesprávne aplikovať právnu normu vyjadrenú v § 365 ods. 1, § 365 ods. 2, § 365 ods. 4, § 370 ods. 1 a § 325 Obchodného zákonníka, keď dospel k (podľa dovolateľa nesprávnemu) záveru, že splatnosť nájomného a príslušnej DPH za predmetné obdobie nastala aj bez vystavenia faktúry zo strany žalobkyní a že žalovaný sa dostal do omeškania s uhradením týchto nárokov. Jeho otázka, ktorá má byť rozhodujúca pre vyššie uvedené právne posúdenie bola preto zameraná na to, či „môže nastať splatnosť finančného plnenia aj bez vystavenia faktúry zo strany veriteľa v prípade, ak podľa dohody veriteľa a dlžníka bola lehota splatnosti naviazaná na vystavenie faktúry“. Zároveň

za otázku, od ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá mala byť nesprávne posúdená, považuje aj otázku, či „sa môže veriteľ domáhať zaplatenia finančného plnenia, ak poruší svoju povinnosť podľa zmluvy a právnych predpisov o DPH vystaviť faktúru“.

24. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 C. s. p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 C. s. p. môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine a pod.), ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Cdo/158/2017).

25. Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (viď uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 1Cdo 222/2009).

26. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. zároveň predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita takúto otázku (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí) vyriešil. Taktiež platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie a ani akademické otázky, ktoré nemajú vôbec súvis s rozhodovaným sporom. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú

pre rozhodnutie vo veci samej, a teda aj pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale výlučne záver súdu rozhodujúceho o dovolaní (pozri uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 3Obdo/28/2018).

27. Ustanovenia Obchodného zákonníka uvedené dovolateľom, ktoré mali byť odvolacím súdom nesprávne aplikované, riešia porušenia zmluvných povinností niektorým z jej účastníkov a ich následky, a to konkrétne omeškanie a následky s ním spojené. Ďalšie dovolateľom uvedené ustanovenie § 325 Obchodného zákonníka rieši prípady plnenia synalagmatických záväzkov. V rámci tohto typu záväzkov právo odoprieť plnenie svojho záväzku vyplývajúce z tohto ustanovenia môže zmluvná strana uplatniť v prípade,

že zo zmluvy, zo zákona alebo z povahy záväzku (jednej alebo oboch zmluvných strán) vyplýva, že zmluvné strany majú poskytnúť plnenie súčasne, alebo, ak nebolo ohľadne časovej následnosti plnení zmluvných strán dohodnuté nič. Odmietnutím dožiadanej strany plniť, v prípade kedy sa preukáže, že žiadajúca zmluvná strana bola pripravená a schopná plniť, by sa dožiadaná strana dostala do omeškania.

28. Dovolací súd však musí konštatovať, že vo veci konajúce súdy svoju argumentáciu, na základe ktorej zaviazali žalovaného na zaplatenie DPH, nepostavili na ustanoveniach týkajúcich sa omeškania, pretože tieto boli použité iba vo vzťahu k príslušenstvu istiny, teda úrokom z omeškania. Príslušenstvo istiny spočívajúce v úrokoch z omeškania však nie je predmetom dovolania, keďže odvolací súd v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vrátil mu na ďalšie konanie a dovolateľ nepodal dovolanie voči tomuto zrušujúcemu výroku.

29. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že je potrebné rozlišovať právnu úpravu týkajúcu sa času plnenia (ustanovenia § 340 a nasl. Obchodného zákonníka v znení do 31.01.2013) od právnej úpravy týkajúcej sa omeškania, nakoľko sa jedná o dva samostatné právne inštitúty.

30. Čas splnenia, t. j. splatnosť dlhu, je spravidla určený v zmluve. Ak to tak nie je, môže vyplynúť z osobitných ustanovení týkajúcich sa času plnenia pri jednotlivých typoch zmlúv. Ak takýchto ustanovení niet, aplikuje sa následne všeobecná úprava času plnenia (§ 340 a nasl.). Vznik omeškania sa viaže na splatnosť dlhu; ak dlžník nesplní svoj záväzok včas, dostane sa do omeškania.

31. Vo veci konajúce súdy vychádzali zo skutočnosti, že splatnosť nájomného a DPH nastala v zmysle bodu 5.1.1. zmluvy o nájme polročne vopred pred jednotlivými polrokmi ako účtovnými obdobiami. S podmienkou vystavenia jednotlivých faktúr žalobkyňami v zmysle uvedeného zmluvného ustanovenia sa odvolací súd vysporiadal tak, že ich nevystavenie bolo zapríčinené prekážkou na strane žalovaného, ktorou bolo vypovedanie nájomnej zmluvy bez zákonného, resp. zmluvného dôvodu, preto splatnosť nastala v zmysle dojednaného zmluvného ustanovenia.

32. V predmetnej veci dovolateľ tvrdí, že nesprávne právne posúdenie spočívalo v nesprávnej aplikácii, resp. interpretácii konkrétnych zákonných ustanovení týkajúcich sa omeškania. Dovolací súd však konštatuje, že takáto právna norma nebola v prejednávanej veci aplikovaná, preto nemohlo z uvedeného dôvodu dôjsť k jej nesprávnej aplikácii, resp. interpretácii, a teda nemohlo dôjsť k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Pokiaľ sa v dovolaní namieta nesprávna aplikácia, resp. interpretácia právnej normy, ktorá nebola v napadnutom rozhodnutí odvolacím súdom použitá (v konkrétnom prípade bola aplikovaná iba na časť rozhodnutia, ktoré nebolo napadnuté dovolaním), je potrebné považovať takéto vymedzenie dovolacieho dôvodu za nejednoznačné a zmätočné. V takomto prípade nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací

súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C. s. p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C. s. p.

33. Dovolací súd navyše poznamenáva, že súde neaplikovali ani právne normy obsiahnuté v ustanoveniach § 365 ods. 1, 2 a 4 Obchodného zákonníka, nakoľko tieto sa na rozhodovanú vec nevzťahovali s poukazom na prechodné ustanovenie § 768 ods. 2, 3 Obchodného zákonníka, ale aplikovali ustanovenie § 365 vetu prvú Obchodného zákonníka účinného do 31.01.2013.

34. Zároveň, aj v prípade, ak by dovolateľ nevymedzil zmätočne dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., vo vzťahu k otázkam položeným dovolateľom a posúdenia skutočnosti, či práve na zodpovedaní konkrétnych otázok bolo postavené rozhodnutie odvolacieho súdu (teda či ide o kľúčové právne otázky pre rozhodnutie daného sporu), dovolací súd uvádza, že pre danú vec bolo podstatné konštatovanie súdu, že nevystavenie faktúr žalobkyňami bolo zapríčinené prekážkou na strane žalovaného, ktorou bolo vypovedanie nájomnej zmluvy bez zákonného, resp. zmluvného dôvodu. Preto zodpovedanie otázky, či sa môže veriteľ domáhať zaplata finančného plnenia, ak poruší svoju povinnosť podľa zmluvy a právnych predpisoch o DPH vystaviť faktúru, nebolo pre rozhodnutie vo veci samej podstatné (obdobne konštatoval už aj samotný odvolací súd vo svojom rozhodnutí v bode 32). Uvedený záver rovnako platí aj pre otázku, či môže nastať splatnosť finančného plnenia aj bez vystavenia faktúry zo strany veriteľa v prípade, ak podľa dohody veriteľa a dlžníka bola lehota splatnosti naviazaná na vystavenie faktúry.

35. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p. Najvyšší súd preto dovolanie žalovaného odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ C. s. p.

36. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta C. s. p.).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.